

Spis treści

Od autorów	13
------------------	----

Rozdział 1 Polska w średniowieczu

1.1. Państwo	15
1.2. Ludność	19
1.2.1. Zaludnienie	19
1.2.2. Osadnictwo na prawie niemieckim	20
1.3. Rolnictwo	23
1.4. Rzemiosło. Górnictwo i hutnictwo	26
1.4.1. Rzemiosło	26
1.4.2. Górnictwo i hutnictwo	29
1.5. Pieniądz. Kredyt. Handel	31
1.5.1. Pieniądz	31
1.5.2. Kredyt	32
1.5.3. Handel	33

Rozdział 2 Gospodarka i społeczeństwo Rzeczypospolitej w okresie rozkwitu (XVI i pierwsza połowa XVII w.)

2.1. Państwo	37
2.1.1. Terytorium	37
2.1.2. Ustrój	38
2.2. Ludność	41
2.3. Rolnictwo	43
2.3.1. Gospodarstwo dworskie i chłopskie	43
2.3.2. Produkcja rolna	46
2.3.3. Dualizm agrarny	47
2.4. Przemysł i rzemiosło	48

2.4.1.	Górnictwo i hutnictwo	48
2.4.2.	Rzemiosło cechowe	50
2.4.3.	Miejski przemysł pozacechowy i przemysł dworski	51
2.5.	Handel i kredyt. Komunikacja	53
2.5.1.	Handel wewnętrzny	53
2.5.2.	Handel zagraniczny	54
2.5.3.	Kredyt	56
2.5.4.	Komunikacja	57
2.6.	Skarb. Pieniądz	59
2.6.1.	Skarb	59
2.6.2.	Pieniądz	61

Rozdział 3
Rzeczpospolita na drodze do upadku
(od połowy XVII w. do 1795 r.)

3.1.	Państwo	63
3.1.1.	Wojny w drugiej połowie XVII w.	63
3.1.2.	Czasy saskie i wojna północna	64
3.1.3.	Czasy stanisławowskie i pierwszy rozbiór Polski	66
3.1.4.	Sejm Czteroletni. Drugi i trzeci rozbiór Polski	68
3.2.	Społeczeństwo	71
3.2.1.	Zaludnienie	71
3.2.2.	Struktura społeczna	72
3.3.	Rolnictwo	75
3.3.1.	Wieś i folwark	75
3.3.2.	Produkcja rolna	77
3.4.	Przemysł i rzemiosło	78
3.4.1.	Rzemiosło	78
3.4.2.	Manufaktury	80
3.5.	Handel i kredyt. Komunikacja	84
3.5.1.	Handel wewnętrzny	84
3.5.2.	Handel zagraniczny	86
3.5.3.	Kredyt	90
3.5.4.	Komunikacja	91
3.6.	Skarb. Pieniądz	93
3.6.1.	Skarb	93
3.6.2.	Pieniądz	96

Rozdział 4
Ziemie polskie pod zaborami w końcu XVIII i na początku XIX w.
Księstwo Warszawskie

4.1.	Zabór austriacki	99
4.2.	Zabór pruski	101
4.3.	Zabór rosyjski	103
4.4.	Księstwo Warszawskie (1807–1813)	105
4.4.1.	Państwo	105

4.4.2. Społeczeństwo	107
4.4.3. Gospodarka	108
4.5. Księstwo Warszawskie pod okupacją rosyjską. Kongres wiedeński	109

Rozdział 5

Ziemie polskie od kongresu wiedeńskiego do zakończenia reform agrarnych (1815–1864)

5.1. Królestwo Polskie	112
5.1.1. Państwo w okresie autonomii (1815–1831)	112
5.1.2. W dobie paskiewiczowskiej (1832–1856)	114
5.1.3. „Odwilż sewastopolska” (1856–1860)	115
5.1.4. Powstanie styczniowe	116
5.2. Społeczeństwo Królestwa Polskiego	117
5.3. Gospodarka Królestwa Polskiego	120
5.3.1. Polityka gospodarcza Lubeckiego. Protekcjonizm	120
5.3.2. Rolnictwo	122
5.3.3. Przemysł	125
5.3.4. Handel	128
5.3.5. Komunikacja	130
5.3.6. Pieniądz i kredyt	132
5.4. Ziemie zaboru rosyjskiego – zachodnie gubernie cesarstwa	135
5.5. Ziemie polskie pod panowaniem pruskim	136
5.5.1. Terytorium i ludność	136
5.5.2. Gospodarka	139
5.6. Galicja	142
5.6.1. Terytorium i ludność	142
5.6.2. Gospodarka	143
5.7. Rzeczpospolita Krakowska	146

Rozdział 6

Kapitalizm na ziemiach polskich

6.1. Sytuacja polityczna w trzech zaborach	149
6.1.1. Zabór rosyjski	149
6.1.2. Zabór pruski	152
6.1.3. Zabór austriacki	154
6.2. Społeczeństwo	156
6.2.1. Liczba ludności i ruch naturalny	156
6.2.2. Struktura zawodowa i społeczna	158
6.2.3. Skład etniczny i kwestie narodowe	162
6.3. Rolnictwo	165
6.3.1. Użytkowanie ziemi i struktura agrarna	165
6.3.2. Koniunktura agrarna i polityka rolna	167
6.3.3. Produkcja rolna	170
6.4. Przemysł	172
6.4.1. Rewolucja przemysłowa	172
6.4.2. Liberalizm gospodarczy	177

6.4.3.	Przemysł Królestwa Polskiego	179
6.4.4.	Przemysł na ziemiach polskich w granicach Cesarstwa Rosyjskiego ...	186
6.4.5.	Przemysł w zaborze pruskim	187
6.4.6.	Przemysł w Galicji	188
6.4.7.	Górnictwo i hutnictwo na Górnym Śląsku	189
6.5.	Komunikacja	190
6.5.1.	Koleje żelazne	190
6.5.2.	Sieć drogowa	196
6.5.3.	Żegluga	197
6.5.4.	Łączność	197
6.6.	Handel	198
6.6.1.	Handel wewnętrzny	198
6.6.2.	Handel zagraniczny	201
6.7.	Pieniądz. Kredyt	204
6.7.1.	Pieniądz	204
6.7.2.	Kredyt	206
6.8.	Poziom gospodarczy ziem polskich w przededniu I wojny światowej	212

Rozdział 7

I wojna światowa (1914–1918)

7.1.	Zmiany układu sił politycznych i gospodarczych w świecie na przełomie XIX i XX w.	215
7.2.	Przebieg wydarzeń politycznych i militarnych w czasie wojny	218
7.3.	Sprawa polska w czasie I wojny światowej	220
7.4.	Sytuacja gospodarcza na ziemiach polskich w czasie wojny	223

Rozdział 8

Rzeczpospolita w latach 1918–1939

8.1.	Państwo	226
8.1.1.	Walka o granice	226
8.1.2.	Terytorium	232
8.1.3.	Ustrój polityczny	236
8.2.	Spółeczeństwo	245
8.2.1.	Liczba ludności i ruch naturalny	245
8.2.2.	Struktura narodowościowa i wyznaniowa	247
8.2.3.	Struktura społeczno-zawodowa	248
8.2.4.	Dostęp do oświaty i możliwości awansu społecznego	250
8.3.	Koniunktura i polityka gospodarcza	251
8.3.1.	Przebieg koniunktury	251
8.3.2.	Polityka gospodarcza	254
8.4.	Rolnictwo	265
8.4.1.	Struktura własności i reforma rolna	265
8.4.2.	Produkcja rolna	270
8.4.3.	Położenie rolnictwa i polityka rolna rządu	271
8.5.	Przemysł	275
8.5.1.	Bilans otwarcia	275

8.5.2.	Struktura gałęziowa przemysłu	277
8.5.3.	Ważniejsze gałęzie przemysłu	280
8.5.4.	Rozmieszczenie przemysłu	298
8.5.5.	Przemysł państwowy i kapitał obcy	301
8.6.	Komunikacja	305
8.6.1.	Koleje	305
8.6.2.	Transport drogowy	306
8.6.3.	Żegluga morska i śródlądowa	307
8.6.4.	Komunikacja lotnicza	307
8.7.	Handel wewnętrzny i zagraniczny	308
8.7.1.	Handel wewnętrzny	308
8.7.2.	Handel zagraniczny	311
8.8.	Banki emisyjne i polityka pieniężna. Kredyt. Ubezpieczenia	316
8.8.1.	Banki emisyjne i pieniądz	316
8.8.2.	Instytucje kredytowe	321
8.8.3.	Ubezpieczenia gospodarcze	324
8.9.	Finanse państwa	324
8.9.1.	Budżet państwa	324
8.9.2.	Finanse samorządowe	329
8.9.3.	Obciążenia podatkowe obywateli	331

Rozdział 9

II wojna światowa (1939–1945)

9.1.	Początek wojny	332
9.1.1.	Sytuacja polityczna w przededniu wojny	332
9.1.2.	Kampania wrześniowa	333
9.1.3.	Rząd Rzeczypospolitej Polskiej na wychodźstwie	335
9.2.	Polska pod okupacją Niemiec i ZSRR	336
9.2.1.	Podział terytorialny	336
9.2.2.	Polityka okupacyjna Niemiec	337
9.2.3.	Okupacja sowiecka	339
9.3.	Wielka Koalicja	343
9.3.1.	Wybuch wojny niemiecko-radzieckiej. Powstanie Wielkiej Koalicji ..	343
9.3.2.	Układ Sikorski-Majski	345
9.3.3.	Państwo podziemne	347
9.4.	Ziemie polskie pod okupacją niemiecką	348
9.4.1.	Ludność	348
9.4.2.	Sytuacja gospodarcza	354
9.5.	Sprawa polska. Od Teheranu do Jałty	360
9.5.1.	Teheran	360
9.5.2.	Powojenne granice Polski w projektach rządu Rzeczypospolitej Polskiej na wychodźstwie	362
9.5.3.	PPR i KRN	363
9.5.4.	Próby porozumienia rządu Rzeczypospolitej Polskiej z ZSRR. Plan „Burza”	364
9.5.5.	PKWN i Rząd Tymczasowy	366
9.6.	Konsekwencje Jałty dla Polski	369

9.6.1. Jajta	369
9.6.2. Likwidacja Delegatury Rządu i porwanie „szesnastu”	370
9.6.3. Polska administracja na ziemiach III Rzeszy wiosną 1945 r.	371
9.6.4. Przejmowanie majątku przez Armię Czerwoną	372
9.6.5. Kapitulacja Niemiec	373

Rozdział 10

Polska w latach 1945–1950

10.1. Państwo	375
10.1.1. Terytorium i granice	375
10.1.2. Ustrój polityczny	379
10.2. Społeczeństwo	388
10.2.1. Zmiany ludnościowe	388
10.2.2. Struktura społeczno-zawodowa	391
10.2.3. Warunki bytu	393
10.3. Polityka gospodarcza i system ekonomiczny	394
10.3.1. Początki planowania	394
10.3.2. Pomoc Zachodu w procesie odbudowy	396
10.3.3. Gospodarka wielosektorowa	398
10.4. Rolnictwo	405
10.4.1. Reforma rolna	405
10.4.2. Produkcja rolna	412
10.4.3. Zmiany w polityce rolnej	414
10.5. Przemysł	415
10.5.1. Zarządzanie przemysłem. Nacjonalizacja	415
10.5.2. Stan przemysłu po wojnie	418
10.5.3. Inwestycje	421
10.6. Budownictwo i sytuacja mieszkaniowa	426
10.6.1. Straty wojenne	426
10.6.2. Odbudowa	427
10.6.3. Sytuacja mieszkaniowa	428
10.7. Komunikacja	430
10.8. Handel	434
10.8.1. Handel wewnętrzny	434
10.8.2. Handel zagraniczny	437
10.9. Finanse	440
10.9.1. Pieniądz	440
10.9.2. Banki i kredyt	447
10.9.3. Budżet państwa	455

Rozdział 11

Polska Ludowa (1950–1989)

11.1. Państwo	457
11.1.1. Ustrój polityczny	457
11.1.2. Przemiany sytuacji politycznej	462
11.2. Społeczeństwo	471

11.2.1. Zmiany ludnościowe	471
11.2.2. Struktura społeczno-zawodowa	475
11.2.3. Warunki życia ludności	478
11.3. Planowanie w systemie monocentrycznym	483
11.3.1. Radziecki system planowania gospodarczego	483
11.3.2. Cykle inwestycyjne	486
11.4. Przemysł	488
11.4.1. Przemysł europejski w drugiej połowie XX w.	488
11.4.2. Polityka przemysłowa Polski	490
11.4.3. Struktura gałęziowa i przestrzenna przemysłu	499
11.5. Rolnictwo	501
11.5.1. Rolnictwo europejskie po II wojnie światowej	501
11.5.2. Polityka rolna Polski	506
11.5.3. Struktura agrarna	511
11.5.4. Produkcja rolna	513
11.6. Komunikacja	516
11.6.1. Transport kolejowy	516
11.6.2. Transport samochodowy	517
11.6.3. Żegluga morska	518
11.6.4. Transport lotniczy	520
11.7. Handel	520
11.7.1. Handel wewnętrzny	520
11.7.2. Handel międzynarodowy	522
11.7.3. Handel zagraniczny PRL	527
11.8. Pieniądz	532
11.8.1. Pieniądz w świecie kapitalistycznym	532
11.8.2. Pieniądz w świecie socjalistycznym	534
11.8.3. Pieniądz w Polsce	536
11.9. Finanse	541
11.9.1. Budżet państwa	541
11.9.2. Banki	544
11.9.3. Ubezpieczenia gospodarcze	546
11.10. Próba bilansu	547
Indeks	551